

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum voluntaria paupertas requiratur ad religionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

Q V A E S T . CLXXXVI.

*¶ Super Questionis
186 Articulum ter
tium.*

IN art. 3. eiusdem
quæst. in respon-
sione ad quartum, du-
biuum occurrit circa
illud, *Bona tempo-
ralia impedimenta
iunt ad speculatio-
nem. Nam bona tem-
poralia moderata
necessaria sunt ad fe-
licitatem specula-
tum. Pauper enim i-
peditur a contempla-
tione, dum oportet
eum sollicitum esse
circa oportuna ad
vitium.*

¶ *Ad hoc dicitur, quod felicitas speu-
lativa dupliciter co-
nsideratur, vel secun-
dum se, vel in tali
subjecto, scilicet ho-
mine. Et si conside-
ratur secundum se,
impeditur & attem-
poribus bonis, &
ab ipsis homini co-
ditione, que eget ci-
bo, potu, somno, ge-
te, & huiusmodi.
Nam haec omnia a
contemplatione ab-
ducunt ammam, ut
experimur cotimue-
re. Si vero consideratur
felicitas contempla-
tiva, ut est hominis,
sic bona temporalia
sunt necessaria non
ut eligenda, proper
contemplationem di-
recte, sed ut conse-
quentia ex necessi-
tate materie, scilicet
hominis. Ad vitam
quippe speculantis
hominis conferuan-
dam eligenda occur-
runt temporalia: &
propterea quod pau-
ciora, sufficientia ta-
men eliguntur, tan-
to minus contempla-
tio impeditur.*

*In art. 4.
corp. & ad
primum. Et
opus 18 c. 7.
2c. 8.*

¶ *In eadem respon-
sione, ad quartum,
collata cum respon-
sione ad quintum,
dubiuum occurrit cir-
ca illud. Dicitur ha-
bita per se natura sunt
perfectionem chari-
tatis impedire: quia
se natura sunt p se cha-
ritatis perfectionem
impedire, ergo com-
munitur loquendo,
in omni homine na-
tæ sunt charitatis &
perfectionem impedi-
re. Quod enim conve-
nit per se, conuenit
autem omni, aut in plu-
ribus sicut. Tunc vi-
tra, Naturæ sunt perfe-
ctionem charitatis im-
pedire, in omni ho-*

*Gl. inter li-
nearis ibi.*

A Augus. q̄ nutrimenti charitatis est diminutio cu
piditatis; perfec̄io, nulla cupiditas. Ex hoc autē q̄
aliquis res mundanas possideret, aliciq̄ animus eius
ad eorum amorem. Vnde Aug. dicit in epistola *
ad Paulinū & Therasiā, q̄ terrena diliguntur at
eius delecta, q̄ concupita. Nā unde iumentis ille tri
fis discessit, nisi ga magnas diuitias hēbat? Aliud
est. n. nolle incorporare q̄ defuncti, aliud iā incorpora
re diuillere. Illa enim uelut extranea repudiantur,
ista uero nolut in membra p̄cinditur. Et Chrys. †
dicit super Matth. q̄ apposito diuinitati maiore
accedit flammam, & uchementior fit cupido. Et
inde est q̄ ad perfectionem charitatis acquirendā
primum fundamentū est uoluntaria paupertas, ut
aliquis absq; proprio viuat, dicente Dño, Matth.
19. Si uis perfectus es, uade, & uende omnia quæ
habes, & da pauperibus, & ueni, sequere me.

A D PRIMVM ergo dicendū, q̄ sicut gl. * ibidem
subdit, non ideo subdit Apostolus ut nobis nō sit
tribulatio, i. paupertas, quin melius esset: sed infi
mis timet deficere, quos sic dare monet ut egesta
ten non patientur. Vnde similiter ē ex gl. alia nō
est intelligendū, q̄ nō licet oīa temporalia abiecere,
sed q̄ nō ex necessitate requiri. Vnde & Amb. di
cit in 1. * de offic. Dñs non vult, lex necessitate p̄
cepti, simul effundi opes, sed dispensari, nisi forte
vt Heliseus boves suos occidit, & pauit pauperes
ex eo qđ habuit, ut nulla curarentur domestica.

A D SECUNDVM dicendū, quod ille qui oīa sua
dimitit pp̄ Chrm, nō exponit se periculo neque
sp̄nali, neque corporali. Spirituale. n. periculum ex
paupertate prouenit, q̄ nō est uoluntaria, quia
ex affectu aggredandī pecunias, quē patiuntur illi,
qui in uoluntarie sunt pauperes, incidit homo in
multa peccata, fī illud. t. ad Timoth. vlt. Qui vo
lunt diuitias fieri, incidunt in tentationem, & in la
queum diaboli. Iste aut̄ affectus deponit ab his,
qui uoluntaria paupertatem sequuntur. Magis aut̄
dominatur in his, qui diuitias possident, vt ex fu
pradiis * patet. Corporale ēt periculū nō immin
et illis, qui intentione sequendi Chrm oīa sua
relinquunt, diuina prouidentia se cōmittentes.
Vnde Augus. dicit in lib. * de sermone Domini in
monte. Querentibus regnum Dei, & iustitiam eius, D

non debet iubesse sollicitudo, ne necessaria desint.
A D TERTIVM dicendū, q̄ medium iuertit fī in
Philin. 2. * Eth. accepit fī in rationem rectā, non
fī in quantitatē rei. Et ideo quicquid potest fieri
fī in rationem rectam, non est vitiosum ex magni
tudine quantitatis, sed magis virtuosum. Est aut̄
prater rōnēm reclam, si quis omnia sua consume
ret per intemperantiam, vel absque utilitate. Est
aut̄ fī in rationem rectam, q̄ aliquis diuitias abiecet,
ut contemplationi sapientiae uacet, quod etiā phi
losophi quidam leguntur fecisse. Dicit. n. Hier. †
in epistola ad Paulinum. Crates ille Thebanus, ho
mo quondam ditissimus, cum ad philoporphandū
Athēnas pergeret, magnū auri pondus abieciit,
neceputauit le posse simul diuitias & uirtutes po
sidere. Vnde multo magis secundum rationem
rectam est, vt homo omnia sua relinquit ad hoc,
quod Christum perfecte sequatur. Vnde Hieron.
dicit * in epistola ad Rusticum monachum, Chri
stus nudum nudus sequere.

A D QVARTVM dicendū, q̄ duplex est beatitudo,
sive felicitas. Una quidem pfecta, quā expectām
in futura vita: alia uero imperfecta, fī in quā aliqui
dñi in hac uita beati. Vita autē præsentis felicitas
est duplex. Una quidē fī in uitam actiūā: alia uero

scdm vitam contemplatiūam, ut patet p̄ Philoso
phū in 10. * Eth. Ad felicitatem aut̄ uitæ actiūæ, q̄
consistit in exteriorib. operationib. instrumentaliter
diuitiæ coadiuant: quia vt Phil. dicit in 10. †
Eth. multa operamur per amicos, & p̄ diuitias, &
per ciuilem potentia, sicut per quædā organa. Ad
felicitatem aut̄ contemplatiūam uitæ non multum
operantur, sed magis impediunt, inquantū sua so
licitudine impedimentum animi quietem, q̄ maxime
necessaria est contemplanti. Et hoc est qđ Phil. di
cit in 10. † Eth. q̄ ad actiones multis opus est: spe
culanti uero nullo talium, exterior bonorum
ad operationem necessitas, sed impedimenta sunt
ad speculationem. Ad futurā verō beatitudinē or
dinatur quis per charitatem. Et quia uoluntaria pau
pertas est efficax exercitūm, perueniendi ad perse
tam charitatem, ideo multū ualeat ad celestē beat
itudinē consequendā. Vnde & Dñs Matth. 19. di
cit. Vade, & uende omnia quæ habes, & da paupe
rib. & habebis thesaurum in celo. Diuitiæ aut̄ habi
ta per se quidem natū sunt perfectionē charitatis
impedire, principaliter alliciendo animū, & distra
hendo. Vnde d̄ Matth. 13. q̄ sollicitudo facili, &
fallacia diuinitarum suffocant uerbum Dei, quia ut
Greg. * dicit, dum bonū desiderium ad cor intra
re non sinunt, quasi adū flatus uitalis uerat: & iō
difficile est charitatē inter diuitias conseruare. Vn
dñs dicit Matth. 19. q̄ diues difficile intrabit in re
gnū celorū. Quod quidē intelligendū est de eo,
qui aut̄ habet diuitias: nā de eo qui affectū in diui
tis ponit, dicit hoc esse impossibile secundū expo
sitionē Chrys. & cum subdit. Facilius est camelū
p̄ foramen acū transire, q̄ diuitiem intrare in re
gnū celorum. Et ideo non simpliciter diues dī
est beatus, sed qui inuētus est sine macula, & post
aurum non abiit, & hoc ideo, quia rem difficultem
fecit. Vnde subditur. Quis est hic, & laudabimus
eum? fecit enim mirabilia in uita sua, ut scilicet in
ter diuitias positus, diuitias non amaret.

A D QUINTVM dicendum, q̄ status ep̄ialis nō or
dinatur ad p̄fectionē adipiscendam, sed potius ut
ex perfectione, quam quis habet, alias gubernet
non solum ministrando spiritualia, sed etiā p̄spālia:
quod pertinet ad uitam actiūam, in qua multa ope
randa occurunt instrumentaliter per diuitias, ut
diūtū est. * Et ideo ab episcopis, qui profitentur
gubernationē gregis Christi, non exigunt ut
proprio careant, sicut a religiosis, qui profitentur
disciplinam perfectionis acquirende.

A D SIXTVM dicendū, q̄ abrenuntiatio p̄priarū
diuinitarū cōparatur ad eleemosynarū largitionē,
sicut uile ad particulare, & holocaustū ad sacrificiū.
Vnde Greg. * dicit super Ezech. q̄ illi qui ex posse
fis reb. subfidae agentib. ministrant, in bonis q̄ fa
ciunt, sacrificiū offerunt: quia aliquid Deo imolat
& aliquid sibi referunt. Qui vero nihil sibi referunt,
offerunt holocaustū, qđ est inuainus sacrificio. Vn
ēt Hier. * contra Vigilantū dicit. Quod aut̄ afteris
eos melius facere, qui utūt reb. suis, & paulatim
fructus possessionū pauperib. diuidunt, non à me
eis, sed Deo r̄fiderunt. Si uis perfectus es &c. Et
postea subdit. Iste, quem tu laudas, secundus & ter
tius gradus est, quē & nos recipimus, dum modo
sciamus prima secundis, & tertis præferenda. Et
ideo ad excludendum errorem Vigilantij dī in
lib. de Eccles. * dogmatibus. Bonum est facultates
cum dispensatione pauperibus crogare, melius est
pro intentione sequen di Dominum insimulo do
nare, & absolutū in soliditudine egere cum Christo.

¶ Super

Lib. 10. ca. 7.
& 8. 10. 5.

Lib. 10. ca. 7.
& 8. 10. 5.

Lib. 10. ca. 8.
intra med.
& prim. t. j.

Homil. 15. in
Euangel. in
medio.

Ho. m. 64. in
Matth. ante
med. co. 2.

In foliis ad
4. arg. p̄. p̄.

Hym. 20. in
tei med. &
fin. illius.

Non multū
remote a hi
incipit hys
epif. Maia
in orbe mō
stra. t. i.

Cap. 71. ha
beatū hī li
ber 10. t. o
per. Ang.
to. 3.

^q Super Questionis
186. Actuarium.

ARTICVLVS IIII.

^{Sup. q. 88.}
^{act. 1. cor. 6.}
^{ad opus. 18.}
^{c. 9. & opus.}
^{19. c. 1. &}
^{pro o. sup.}
^{lib. 3. ca. 31.}

IN art. 4. eiu/dem
q. 186. dubiu/oc-
currat in ratiōne ad
primum circa illud,
ut si assumptis ad p-
erfectionis statū ēt il-
los quos inten/ma-
trimoniū iunctū, an
statū re-
ligionis, an de statū re-
ligionis, falsa est er-
go conclusio princi-
palis in hoc articulo.
Votū continen-
tia requiri ad sta-
tu perfectionis reli-
gionis. Si de statū re-
ligionis, ergo nulla est
dīa inter votū pau-
peratis & calitatis,
q̄ in litera a signā,
cū ep̄alis statū neu-
trum votū exigat.
¶ Ad hoc dī, q̄ ḡ
apostoli vocati sunt
ordine quadam ad
verūnq; statū primo
religionis, dum dīci-
puli constituti sunt,
dicente Petro, Ecce
nos reliquias oia-
& secūrū sumus te:
deinde ep̄atis, dum
apostoli cōstrūti sūt
(quamvis hoc non
fuerit confirmatum,
niſi post resurrectio-
nē Dñi, dicente Do-
mino Petro, Paice
oues meas, & p̄ ipsū
exteri ordinati sunt
ep̄i) ideo verba iste
re huius de vroque
statū indistincte lo-
quuntur. Verum q̄
Dñs aliquid exige-
rit votūm. cū pauper-
tatis in statū pfectio-
nis religioſ, ad ip-
sam religionis natu-
ram cōmandandam
& obleruandam spe-
cta. Quid autem
votūm calitatis nō
exegerit, non ad statū,
sed ad perfe-
ctionis excellēiam,
quam ipse discipulis
contulit, spectat. Si
cū enim diuitiarum
proprietas perfeccio-
rum animos non al-
licit, aut distractabit, ut
de Abraham appa-
ret: ita matrimonij
vitus perfectiorū ani-
mos non dejicit, vt
de eodē, & patribus
principis in hac litera
in ratiōne ad se-
cundum patet. Et
propriea ep̄iscopali
statū qui perfe-
ctius est, neutrū
votūm, religiosus au-
tem qui tendentium
ad perfectionem est,
vtrumque exigit.

^{Lib. 1. ca. 10.}
^{ad med. t. 4}

Vtrum perpetua continentia re quira-
tur ad perfectionem religionis.

AID QUARTVM sic procedit.
Vrū perpetua continentia nō requiratur ad perfectionem religionis. Omnis enim
vitæ christiana pfectio ab Apo-
stolis Christi coepit: sed Apollo-
li continentiam non virū statū
re, vt patet de Petro, qui socrū
legit habuisse, Matth. 8. ergo v̄
q̄ ad perfectionem religionis nō
requiratur perpetua cōtinētia.

¶ 2 Pr̄at. Primum perfectionis
exemplar nobis in Abraham
ostenditur, cui Dominus dixit
Gen. 17. Ambula coram me, &
esto perfetus: sed exemplarū
nō oportet q̄ excedat exēplar.
ergo non requiratur ad perfectionem
religionis perpetua cōtinētia.
¶ 3 Pr̄at. Illud quod requiritur
ad perfectionem religionis, in
omni religione inuenitur: sunt
autem aliqui religiosi, qui xori-
bus utuntur. non ergo reli-
gionis pfectio exigit perpetua
continentiam.

SED CONTRA est, quod Apo-
stolus 2. ad Cor. 7. dicit. Mundemus
nos ab omni inquinā-
to carnis & spiritus, perficien-
tes sanctificationem nostram
in timore Dei: sed mūditia car-
nis & spiritus conseruat per
continentia. dicitur enim i. Co-
rinth. 7. Mulier innupta, & vir-
go cogitat qua Domini sunt,
vt sit sancta spiritu & corpore.
ergo pfectio religionis requiri-
t continentiam.

RESPON. Dicendum, quod ad statū religionis requiritur
abstractio corum, per qua ho-
mo impeditur, ne feratur tota-
liter in Dei seruitium. Vt usu-
tē carnalis copula retrahit ani-
mum ne totaliter feratur in Dei
seruitū, dupliceiter. Vno modo
pp̄ v̄hemētiam delectationis,
ex cuius frequenti experientia
angeretur concupiscentia, vt etiā
Phil. dicit in 3. * Eth. Et inde est,
q̄ v̄sus v̄nereorū retrahit ani-
mū ab illa perfecta intentione
tendendi in Deum. Et hoc est
qd Aug. dicit in 1. folioloquio-
rum: Nihil esse sentio quod ma-
gis ex arce deiicit animū vi-
filem, q̄ blandimenta feminæ,
corporumq; ille contactus, si-
ne quo vxor habeti non p̄t.
Alio modo, pp̄ sollicitudinem,
quā ingerit homini de gubernatione
yxoris, filiorū, & rerū tē-
poralium, q̄ ad corū insuffiant.
Vnde Apost.

Fdicit, q̄ qui sine uxore est, solliciū effi-
mini, q̄ā placeat Deo. Qui autem cum res-
lūcītis est quā sunt mundi, & quā p̄ficit
ideo continentia perpetua requirentur
de fūtū damnatus est Vigilantius, &
diuitias paupertati: ita damnatus est Iacobus
qui adæquauit matrimonium virginum.
AD PRIMVM ergo dicendum, quod
non solum paupertati, sed etiam con-
tradicione p̄ficit per Christum, qui dicit Mat-
th. 8. eunuchi qui castrarent leprosos
celorū, & pofta subdit, Qui poterent
Et ne alicui sp̄s peruenient ad p̄ficien-
ter, assumptis ad p̄ficiencies statū
los, quos inuenit matrimonio iunctū,
poterat absq; iniuria fieri, q̄ v̄nū
rent, sicut absq; iniuria fieri, q̄ con-
derinquentur. Et ideo Petrus, q̄
matrimonio iunctū, non separari su-
nem tamen uolēt nubere, a nuptiis sum-
mis.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ hinc dū
libros de bono coniugali. Melior est cas-
tum, quam calitatis nuptiarum, q̄m
habebat unum in usu, ambas in habitu
pe coniugaliter uixit. Eſe autem cas-
tio poruit, sed tunc non oportet. Nec
antiq; patres perfectionem animi sum-
mitis & matrimonio habuerunt, q̄p̄tis
tudine uirtutis pertinebat, propter hoc
res quicquid non debent prelumen/tra-
tūtis, ut cum diuitiis & matrimonio p̄ficien-
tia peruenire, sicut nec aliquis pra-
stis inermis intuadere: quia Sanctorum
laafini multos hostiū peremt. Num
si tempus sufficit a continentie & p̄ficien-
tia, studiosius hoc implere.

AD TERTIVM dicendum, q̄d illi modi
in quos homines matrimonio utuntur
simpliciter & absolute loquendo, refuta-
secundum quid, in quantum in altero
quādam, quā ad statū religionis perti-
nit.

I ARTICVLVS V.
Vtrum obedientia pertineat ad per-
fectionem religionis.

AD QVINTVM sic procedit.
Vrū q̄ obedientia non per-
tineat ad perfectionem religio-
nis. Illa enim uidetur ad perfe-
ctionem religionis pertinere, q̄
sunt supererogationes, ad quā
non es tenentur: sed ob-
diendum p̄tatis suis omne
tenentur in illud Apolos ad
Hebr. v. Obedientia p̄p̄tis
vestit, & subiaceat cīs, ergo
datur quod obedientia non p̄t-
neat ad perfectionem religio-
nis. ¶ 2 Pr̄at. Obedientia pertine-
re videtur proprie ad eos, qui
dēbet regi senti alieno, quod est
indiscretorum: sed Apolodus
dicit ad Heb. 5. q̄ p̄fectorum
est solidus cībus, qui pro con-
fuetudine exercitatos habent
seniūs ad discretiōnē boni &
mali. ergo v̄ q̄ obedientia
pertinet ad statū pfectio-